

Leven van Liedewij, de maagd van Schiedam

auteur onbekend, midden 15e eeuw, Holland

De beroemdste val op het ijs is misschien wel die van Liedewij (ook wel 'Lidwina' of 'Lijdwine' genoemd) van Schiedam. In de strenge winter van 1394-1395 ging ze met enkele vriendinnen schaatsen op de dichtgevroren Maas bij haar woonplaats. Ze maakte een ongelukkige smak op het ijs waardoor ze de rest van haar leven geplaagd werd door allerlei kwalen en ziektes. De eerste vijf jaren strompelde ze nog met een stok rond, maar de volgende 38 jaar was ze aan bed gekluisterd.

Lijden voor de ander

Eerst verzette Liedewij zich dus tegen haar ziekte. Later kwam ze echter tot inkeer: dankzij haar lijden kon ze zielen uit het [vagevuur](#) verlossen. De zondaar die in het uur van zijn dood berouw toont, worden zijn zonden vergeven: daarvoor was Christus immers aan het kruis gestorven. Maar zo'n 'spijtoptant' moest wel nog enige tijd branden in het vagevuur. Die straftijd kon niet alleen verkort worden dankzij de gebeden van nabestaanden, maar ook doordat mensen als Liedewij bereid waren lichamelijk te lijden, als een tweede Christus. Na 38 jaar lang de vreselijkste kwalen en pijnen te hebben geleden, zonder dat er ook maar één onvertogen woord over haar lippen kwam, blies Liedewij op 14 april 1433 haar laatste adem uit. Bij haar begrafenis stroomde een grote menigte van heinde en ver toe, want al tijdens haar leven hing er een geur van heiligheid om haar heen.

Wonderen

Tijdens het leven van Liedewij gebeurden er allerlei wonderen. Een van die wonderen heeft te maken met een 'Jezusbuidel'.

Doemen screef MCCCC ende XXIII starf Willem Peeters soen, haer brueder, ende hi liet vele sculden achter die sijn kinderen niet en mochten betalen. Ende daer om vercochte si die andere cleynoden die sij ghehouden hadde. Ende dat ghelt dat daer af quam - als ontrent VIII pont Hollants -, liet si wisselen om cleyn ghelt van eenre munten die sij best kende ende leydet bij haer in enen budel. Daerna sende si Clays, haren neve, op een avestont uut om te betalen allen den ghenen die haer brueder yet schuldech was. Doe Clays dat hadde ghedaen, liet Liedewij dat ander ghelt tellen ende hi vant inden budel also vele boven die eerste somme, dat sij Onsen Lieven Heere daer af grootelijc dancte ende gaf dien budel enen name die si voert soude heeten Jhesus budel, ende beval dat men daer uut den armen soude gheven als si anders niet en hadden te gheven. Ende dat wort also minlijc ghedaen dat by wilen die budel sceen ledich te wesen, maer nochtan soe warter alsoe vele in ghevonden, dat den armen altoes daer uut wort ghegheven. Sij gaf menichwerf den budel metten ghelde te tellen enich van haren vrienden een werf ende daer na anderwerf ende derdewerf, ande altoes vant hij dat ghelt sommighe pennighen ghemeerret in die budel. Sij plach mede te segghene heymeliken vrienden dat sy - na dat haers brueders scult betaelt was - meer dan XL pont uten budel den armen hadde ghegheven.

Ende daer na levede sy tusschen vijf of zes jaer ende gaf den armen daer uut altoes mildelijc. Doe sij doet was, so hadden noch somighe vrienden ghelt van dat sij van haer ontfanghen hadden. Ende in dien budel wort also vele ghevonden, dattet te samen maecte meer dan die helft vanden ghelde dat eerst in den budel was ghedaen.

In 1423 stierf Willem Pieterszoon, Liedewij's broer. Hij liet zoveel schulden achter, dat zijn kinderen die niet konden betalen. Daarom verkocht Liedewij de kostbaarheden die ze nog over had. De opbrengst daarvan liet ze wisselen in munten waarmee ze het best bekend was, en stopte die bij zich in een buidel. Daarop liet ze haar neef Klaas op een avond al de schulden van haar broer vereffenen. Nadat Klaas zich van zijn taak gekweten had, moest hij van Liedewij het resterende geld tellen. Er bleek echter meer geld in te zitten dan voorheen. Liedewij dankte Onze Lieve Heer oprecht, noemde de beurs in het vervolg de Jezusbuidel en gaf opdracht de armen daaruit te bedelen, als er niet anders voorhanden was. Daar werd zo ruimschoots gebruik van gemaakt, dat de geldzak bij tijd en wijle leeg scheen. Toch werd er steeds voldoende geld aangetroffen om aan de behoeftigen te schenken. Dikwijls liet Liedewij een van haar vrienden het geld in de buidel één, twee, soms zelfs drie keer tellen, en na iedere telling zat er meer in. Zij vertelde haar huisgenoten ook altijd, dat zij na de aflossing van haar broers schulden meer dan vijf keer de opbrengst van de kostbaarheden aan de armen had weggegeven.

Ook de laatste vijf à zes jaar van haar leven gaf ze gul uit de Jezusbuidel. Na haar dood hadden sommige vrienden zelfs nog geld over, en werden in de geldzak nog veel munten gevonden, in totaal meer dan de helft van wat er oorspronkelijk in was gestopt.

Een heilig leven

Om Lidwina officieel heilig te laten verklaren, werd haar levensverhaal binnen drie jaar na haar dood opgeschreven. Dat werd geen biografie in de moderne zin van het woord. Lidwina werd beschouwd als een heilige en dus werd haar levensbeschrijving opgezet naar het model van die van andere heiligen. Zo'n levensbeschrijving noem je ook wel een [heiligenleven](#). Vanaf haar geboorte tot haar dood laat God voortdurend wonderen plaatsvinden om haar te eren.

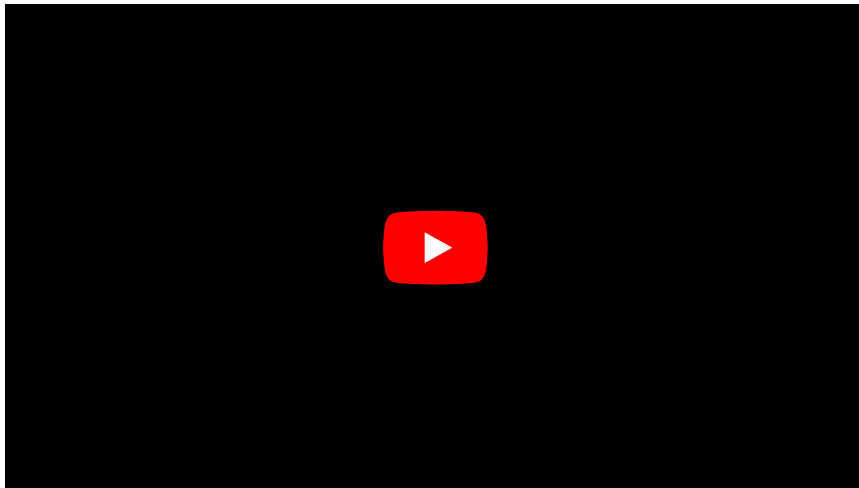
Heiligen worden gezien als voorbeeldige christenen; zij herleven als het ware het leven van Jezus Christus. Daarom treffen we in heiligenlevens en -legenden vaak verwijzingen aan naar de evangeliën. Het bovenstaande wonderverhaal is een verwijzing naar het Nieuw-Testamentische verhaal over de wonderbaarlijke brood- en visvermenigvuldiging. Jezus werd op zekere dag gevolgd door ontelbaar veel mensen. Omdat ze de hele dag niets te eten hadden gehad, wilde Hij hen spijzen, maar er waren slechts vijf broden en twee vissen. Jezus zegende de spijzen, brak de broden en liet de stukken uitdelen: alle mensen konden eten tot ze verzadigd waren.

Hoewel het verhaal van de Jezusbuidel bijbelse wortels heeft, doet het verhaal ook denken aan sprookjes. In *Tafeltje dek je, ezeltje strek je, knuppel uit de zak* komen drie magische objecten voor. Het is voor ons misschien vreemd dat wereldlijke en geestelijke zaken op deze wijze met elkaar vermengd worden. De middeleeuwse mens maakte dit onderscheid niet: een sprookjesmotief in een heiligenleven was een bewijs van Gods almacht.

Herzien door werkgroep Remco Sleiderink

Katholiekleven.nl: Deze heilige lag 38 jaar op bed

Katholiekleven.nl maakte in 2018 een reportage over een processie ter ere van Lidwina van Schiedam. Twee rectoren van de basiliek van Schiedam en dragers van de relieken van Lidwina vertellen wat het verhaal van Lidwina zo bijzonder maakt.

Verder lezen

- Herman Pleij, *Het gevleugelde woord. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1400-1560* (2007), [p. 195-197](#): 'Lidwina van Schiedam'.
- [Het leven van Liedewij, de maagd van Schiedam](#). De Middelnederlandse tekst naar de bewaarde bronnen uitgegeven, vertaald en van commentaar voorzien door Ludo Jongen & Cees Schotel; m.m.v. Josephine Franken. Hilversum, 1994. (Middelnederlandse tekstedities 2)
- Ludo Jongen: *Heiligenlevens in Nederland en Vlaanderen*. Amsterdam, 1998.
- Priester en presentator Roderick Vonhögen fietst in het programma [Roderick zoekt licht](#) door heel Nederland, op zoek naar hoopvolle verhalen, optimistische mensen en tradities die verbinden. In deze aflevering belandt Roderick in Schiedam, waarbij hij kennismaakt met de plaatselijke heilige Lidwina van Schiedam, haar verhaal en hoe haar leven nog steeds doorwerkt in het hedendaagse Schiedam.

<https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/leven-van-liedewij-de-maagd-van-schiedam>